

## DECIZIE

05 aprilie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit  
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan, Maria Ghervas

Ion Druță, Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către reprezentantul Valentinei Ciobanu, avocatul Gheorghe Iudin,

în cauza civilă la cererea Valentinei Ciobanu, persoana interesată notarul public Rodion Butnaru cu privire la constatarea faptului care are valoare juridică,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2016, prin care a fost admis apelul declarat de către reprezentanții Valentinei Ciobanu, avocații Tatiana Nastas și Gheorghe Iudin, casată integral hotărârea Judecătoriei Nisporeni din 05 mai 2016 și emisă o nouă hotărâre cu privire la admiterea parțială a cererii,

### c o n s t a t ă:

La data de 21 decembrie 2015, Valentina Ciobanu a depus cerere, persoana interesată notarul public Rodion Butnaru, cu privire la constatarea faptului care are valoare juridică.

În motivarea cererii petiționara a indicat că Irina Șchiopu, născută la 05 august 1941 și decedată la 27 septembrie 2015, este mătușa sa.

Menționează că, în timpul vieții Irina Schiopu a domiciliat în satul Marinici, raionul Nisporeni, iar sătenii și ea o cunoșteau după numele „Nina” precum obișnuiau să-i zică părinții, sătenii și frații.

Sușine că, la data de 11 iunie 1990, mătușa sa a întocmit un testament la Primăria satului Marinici, raionul Nisporeni, cu numărul de înregistrare 06-01, prin care i-a lăsat toată averea sa, iar după întocmirea testamentului, mătușa sa a transmis testamentul pentru păstrare părintelui său, Alexei Iudin.

Afirmă că pe tot parcursul anilor aceștia, testamentul s-a aflat în familie, iar când a decedat mătușa sa, dorind să depună cerere de acceptare a succesiunii testamentare, a stabilit că, de fapt, prenumele indicat în testament și prenumele indicat în adeverința de deces a mătușii sale sunt diferite.

Relevă că, ea s-a adresat la Primăria satului Marinici, raionul Nisporeni pentru a stabili ce s-a întâmplat, iar ultima i-a eliberat o adeverință, în care a indicat că Nina Șchiopu și Irina Șchiopu, născută la 05 august 1941, este una și aceeași persoană.

Solicită stabilirea faptului care are valoare juridică și, anume, a faptului că Nina Șchiopu și Irina Șchiopu este una și aceeași persoană și a faptului apartenenței Irinei Șchiopu a testamentului din 11 iunie 1990, înregistrat la Primăria s. Marinici, raionul Nisporeni, cu nr. 06-01.

Prin hotărârea Judecătorei Nisporeni din 05 mai 2016 a fost respinsă cererea ca nefondată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2016 a fost admis apelul declarat de către reprezentanții Valentinei Ciobanu, avocații Tatiana Nastas și Gheorghe Iudin, casată integral hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre, prin care cererea a fost admisă parțial și a fost constatat faptul că, Nina Dumitru Șchiopu și Irina Dumitru Șchiopu, născută la 05 august 1941, este una și aceeași persoană. În rest cererea a fost respinsă.

La data de 02 ianuarie 2017, reprezentantul Valentinei Ciobanu, avocatul Gheorghe Iudin a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel în parte respingerii pretenției cu privire la constatarea apartenenței Irinei Șchiopu a testamentului din 11 iunie 1990, înregistrat la Primăria s. Marinici, raionul Nisporeni, cu nr. 06-01 și emiterea în această parte a unei noi hotărâri cu privire la respingerea acestei pretenții.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel în partea respingerii pretenției cu privire la constatarea apartenenței Irinei Șchiopu a testamentului din 11 iunie 1990, înregistrat la Primăria s. Marinici, raionul Nisporeni, cu nr. 06-01 este neîntemeiată, deoarece instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar probele.

Menționează că, instanța de apel eronat a aplicat art. 1449 alin. (1) din Codul civil, deoarece această normă nu este aplicabilă actelor juridice întocmite la data de 11 iunie 1990. Or, în acea perioadă era aplicabil Codul civil în redacția Legii din 26 decembrie 1964.

Susține că, instanța de apel greșit a invocat lipsa probelor, ce confirmă înregistrarea testamentului la Primăria com. Marinici, r-nul Nisporeni, deoarece nu a fost pusă în discuție valabilitatea testamentului.

Afirmă că, instanța de apel greșit a concluzionat că, în Registrul dosarelor succesoriale și a testamentelor nu sunt înregistrate testamente din numele Irinei Șchiopu, deoarece în primul rând, din moment ce a fost admisă o eroare în testament cu privire la numele testatorului, este evident că în orice registru nu era posibil de a fi făcută o înregistrare corectă, iar în al doilea rând, Registrul dosarelor succesoriale și a testamentelor a fost creat abia în anul 2006 prin ordinul Ministerului Justiției nr.38 din 03 februarie 2006.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 22 martie 2017 a considerat recursul admisibil și a

dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și trimiterea cauzei spre rejudecare în prima instanță din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c<sup>1</sup>) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, trimitând pricina spre rejudecare în prima instanță doar în cazul în care a constatat încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural specificate la art. 432 alin. (3) lit. d) și f).

În conformitate cu art. 432 alin. (3) lit. d) și alin. (5) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces. Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

Înaintând prezenta cerere, Valentina Ciobanu a solicitat stabilirea faptului care are valoare juridică și, anume, a faptului că Nina Șchiopu și Irina Șchiopu este una și aceeași persoană și a faptului apartenenței Irinei Șchiopu a testamentului din 11 iunie 1990, înregistrat la Primăria s. Marinici, raionul Nisporeni, cu nr. 06-01.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii cererii.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către reprezentanții Valentinei Ciobanu, avocații Tatiana Nastas și Gheorghe Iudin, a ajuns la concluzia temeinicii apelului, casând integral hotărârea primei instanțe și pronunțând o nouă hotărâre, prin care a admis parțial cererea și a constatat faptul că, Nina Dumitru Șchiopu și Irina Dumitru Șchiopu, născută la 05 august 1941, este una și aceeași persoană, în rest respingând cererea.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că, instanțele judecătorești au încălcat normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 281 alin. (1) și (2) lit. i) CPC, instanța judecătorească constată faptele de care depinde apariția, modificarea sau încetarea drepturilor personale sau reale ale persoanelor fizice și ale organizațiilor. Instanța judecă pricinile în care i se cere să constate apartenența documentelor constatatoare de drepturi (cu excepția documentelor militare, buletinului de identitate, pașaportului și a certificatelor eliberate de organele de stare civilă) la o persoană al cărei nume indicat în document cu coincide cu numele din certificatul de naștere, buletinul de identitate sau din pașaport.

În conformitate cu art. 280 alin. (2) CPC, în procedură specială, instanța examinează pricinile cu participarea petiționarului, altor persoane interesate, precum și a reprezentanților organizațiilor.

La caz, se reține că, pregătirea cauzelor privind constatarea faptelor care au valoare juridică se îndeplinește în baza regulilor generale ale procesului civil (art. 185 CPC), cu excepțiile și completările stabilite în capitolele XXIII-XXIV CPC (art. 279-285), adică ținând cont de natura procedurii speciale.

Pregătind cauza despre constatarea faptului care are valoare juridică, judecătorul este obligat să stabilească caracterul juridic al cerinței petiționarului și actul normativ material sau procesual corespunzător, care trebuie aplicat.

Calificarea juridică corectă a cerințelor petiționarului și stabilirea actului normativ, care urmează a fi utilizat la constatarea faptelor care au valoare juridică ajută nu numai la precizarea obiectului probațiunii, dar și la determinarea componenței participanților la proces, adică petiționarii, persoanele interesate, inclusiv subiecții care contribuie la examinarea și soluționarea corectă și la timp și atragerea lor la participarea în proces.

La caz, se mai reține că, la etapa pregătirii cauzei pentru dezbaterile judiciare, judecătorul, în conformitate cu art. 185 CPC, află de la petiționar care persoane pot fi interesate în cauză și posibilele pretenții din partea lor, iar stabilind persoanele interesate pe cauză, este în drept să soluționeze problema intervenirii acestora în proces.

Cauzele privind constatarea faptului care are valoare juridică se consideră pregătite pentru dezbaterile judiciare atunci când este determinat petiționarul, persoanele interesate, caracterizate cât cerințele, atât și obiecțiile acestora, determinate circumstanțele necesare pentru constatarea faptului juridic, probele sunt adunate, prezentate, necesare și suficiente pe cauză, persoanei interesate i-a fost înmănată copia de pe cererea de constatare a faptului și copiile probelor, anexate la cerere.

Constatarea faptelor care au valoare juridică și, anume, a faptului că Nina Șchiopu și Irina Șchiopu este una și aceeași persoană și a faptului apartenenței Irinei Șchiopu a testamentului din 11 iunie 1990, înregistrat la Primăria s. Marinici, raionul Nisporeni, cu nr. 06-01, în special, dă posibilitate Valentinei Ciobanu în realizarea dreptului la moștenire.

Actele cauzei denotă faptul că, prima instanță, în faza de pregătire a pricinii pentru dezbateri judiciare, nu a stabilit persoanele interesate pe cauză și nu a soluționat problema intervenirii lor în proces.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural de către instanțele ierarhic inferioare, eroare care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a trimite cauza spre rejudecare în prima instanță.

La rejudecarea cauzei, prima instanță urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să adopte o hotărâre întemeiată și legală, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c<sup>1</sup>) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către reprezentantul Valentinei Ciobanu, avocatul Gheorghe Iudin.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2016 și hotărârea Judecătoriei Nisporeni din 05 mai 2016 în cauza civilă la cererea Valentinei Ciobanu, persoana interesată notarul public Rodion Butnaru cu privire la constatarea faptului care are valoare juridică, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Judecătoria Ungheni (sediul Nisporeni), de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,  
judecătorul  
Judecătoria

Iulia Sîrcu

Sveatoslav Moldovan

Maria Ghervas

Ion Druță

Mariana Pitic